

GRAHAM GREENE: Svršetak ljubavne priče. Izd. Hrvatsko književno društvo sv. Ćirila i Metoda, Zagreb 1971, »Džepna knjiga« br. 2.

Razapetost između dviju ljubavi — to je, ukratko rečeno, tema »Svršetka ljubavne priče«, romana što ga je napisao engleski romanopisac Graham Greene (rođen 1904).

Henry Miles, visoki državni službenik, živi već deset godina u braku sa Sarom, živahnom i lijepom ženom, mnogo mlađom od sebe. Kako ta veza nije utemeljena na pravoj ljubavi, nego na poštovanju i svojevrsnoj sigurnosti života udvoje (sjetimo se romana L. N. Tolstoja »Ana Karenina«), potreban je samo malo jači poticaj da taj brak — koji samo traje jer nije sazdan na ljubavi, nego na »ljubavi« — dođe u krizu. I to se dogodilo u času kad Henryjev i Sarin brak ulazi u tzv. bračni trokut. Sara se iskreno zaljubljuje u književnika Bendrixa jer je u njemu našla ono što joj Henry nije mogao pružiti, ali prema svome mužu i dalje ostaje lojalna. Međutim, u tu snažnu ljubav, ljubav nedopuštenu jer je zatvorena prema transcendentnoj projekciji, umiješao se Treći, Bog. Kad su Sara i Bendrix u svojoj ljubavi došli do kraja, do kulminacije, našli su se pred *prazninom*: shvatili su da je njihova ljubav ograničena. Našli su se u pustinji, sami, nemoćni, gladni. Ljubavna priča je završena, ljubav je utrla put Ljubavi, Bogu. Bendrix je ranjen, a Sara misli da je mrtav. U tom času počela je shvaćati svu tragiku svoga stanja i iskreno je zavaljala za pomoć. Bog ju je čuo i obdario vjerom koja čini čudesa. Sara umire od upale pluća, a Bendrix ostaje sam.

Likovi ovoga romana griješe iz slabosti, a ne iz zloće; oni su tragične ličnosti modernog vremena koje se nalaze u procijepu između grešne ljubavi i čežnje za trajnom, istin-

skom ljubavlju do koje i ovakva, obična, ljudska ljubav može dovesti.

Jednom riječju: od »ljubavi« preko ljubavi do Ljubavi.

Neodoljivo i snažno, s mnogo simpatije i suosjećanja, često vrlo slobodnim opisima, slika G. Greene sve mijene tragične razapetosti između tjelesne ljubavi i ljubavi prema Bogu. Ljubav, ljubomora i iskreni proplamsaji vjere stalni su motivi romana. Smisao za humor i grotesku, filozofsko-psihološka uopćavanja, gnomičnost, izvrsne i funkcionalne porredbe, napetost detektivskih priča, epistolarna forma (koja ovom romanu daje posebnu draž intime), na više mjesta prisutni i opisani elementi stvaralačkog procesa — sve to daje »Svršetku ljubavne priče« punoću i bremenitost.

Romanu, dakle, možemo prići s više strana, ali najdublje ćemo ga doživjeti ako mu pristupimo s teološke strane. Tako bismo, parafrazirajući poznatu sentenciju, temu romana mogli izreći i ovako: *per peccatum (sexum) ad Deum*, odnosno: preko erotske do svete ljubavi.

Dakako, moguć je, zbog slobodnih opisa, i čisto prizemni pristup romanu. Ali zar bi to moglo i trebalo spriječiti da se roman ne objavi? Zar isto tako ne bismo mogli čitati i Bibliju? Roman je namijenjen zrelijim čitateljima, a ne plašljivcima i skrupulantima.

Objavljujući »Svršetak ljubavne priče« u seriji »Džepna knjiga« (u kojoj su dosad izišle dvije drame Paula Claudela: Navještenje i Razdoba podneva), Hrvatsko književno društvo sv. Ćirila i Metoda pružilo je svojim čitateljima još jedno suvremeno djelo kršćanske inspiracije koje pokušava odgovoriti na egzistencijalne probleme današnjeg čovjeka: zlo u svijetu, ljubav, vjera, patnja...

S. Tenšek